

НЯКОИ АСПЕКТИ НА АМБИВАЛЕНТНАТА ПРОБЛЕМАТИКА У ЯВОРОВ

Недялка Шперлик-Радева, Виена

Принципът на амбивалентната проекция в символната проектика на Яворов легитимира поетическата дестабилизация на лирическият Аз в българската поезия. Лирическият букет артикулира тайно вътрешната си раздвоеност и социалното си отчуждение вследствие на разпадането на общовалидните йерархически, морални и социални ценности. Тяхното смесване, размесване, претопяване или сливане експлицира в амбивалентната проблематика, която в символистичната лирика на Яворов се разпознава твърде често в оксиморонната структура на поетическата му мисъл. На психологическо и емоционално равнище двойната природа на лирическият Аз осцилира в афектите на избухването на ирационалността при съприкосновение с амбивалентността на антропологичните феномени. Субектът стига до драматично напрежение в изживяването и до деструктивна преоценка на света и на самия себе си. Мотивацията у Яворов към амбивалентно светоусещане се сигнализира концептивно в поемата “Нощ” още през 1901, а впоследствие придобива програмно манифестен характер в “Песен на песента ми”, творба, представена като встъпление в стихосбирката “Безсъници” (1907).

В апокалиптичната нощ, изобразена в едноименната поема лирическият субект осъзнава духовното си безсилие и абсурдността да отстоява и защитава от социалното зло своята ценностна система. Лирическият Аз осъществява раздяла си завинаги с родина, майка и любима с порива да замине “далеч от хора: в гори, в море...”, и този съдбовен акт на десоциализация се мотивира с космическите размери на социалното зло, ситуирано чрез образите на нощта и бурята.

Новият статус на лирическият субект в “Песен на песента ми” експлицира пълня субективизъм на блудния, прокълнатия от всемира син, който в дълбоката си резигнация достига до самоосвобождаване от всички социални връзки. Обновеното познание за битието се структурира изцяло върху амбивалентно